NORAKSTS
Lieta Nr.A420448511
A0682-12/17

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2012.gada 3.februārī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese D.Makarova,

piedaloties atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts ieņēmumu dienesta pilnvarotajam pārstāvim *A.Š.*,

atklātā tiesa sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „SOFABAR" pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2010.gada 27.decembra lēmuma Nr.22.5/69304 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts ieņēmumu dienesta 2010.gada 27.decembra lēmumu Nr.22.5/69304 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) atstāts negrozīts Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu kontroles pārvaldes Juridiskās daļas vadītājas vietnieces 2010.gada 2.septembra lēmums Nr.F04/NK 002012, ar kuru pieteicēja SIA „SOFABAR" saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 159.^{7} panta trešo daļu saukta pie administratīvās atbildības par tādu darījumu veikšanu skaidrā naudā, kuru summa pārsniedz 10 000 latus. Pieteicējai uzlikts naudas sods 5654,05 lati jeb 15 procenti no kopējās darījumu summas 37 696,66 lati.

[2] Nepiekrītot pārsūdzētajam lēmumam, pieteicēja vērsās administratīvajā tiesā, lūdzot to atcelt šādu apsvērumu dēļ:

[2.1] Valsts ieņēmumu dienests, konstatējot, ka pieteicēja */amats/ Ģ.U.* no kases izmaksājusi naudas līdzekļus 37 696,66 latu apmērā, nepamatoti secinājis, ka starp pieteicēju un tās */amats/* pēc būtības ir noticis viens darījums vairākās operācijās. Katram aizdevuma līgumam, kas noslēgts starp pieteicēju un tās */amats/*, ir noteikti dažādi naudas līdzekļu atdošanas termiņi, par katra termiņa kavējumu iestājas pienākums maksāt likumiskos procentu. Līdz ar to pieteicējas ieskatā ir nepamatots Valsts ieņēmumu dienesta apgalvojums, ka aizdevuma līgumi noslēgti starp vienām un tām pašām pusēm, norādot vienu un to pašu līguma priekšmetu un citus līguma noteikumus.

[2.2] Saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.panta pirmo daļu par vienu darījumu ir uzskatāmas viena aizdevuma līguma ietvaros veiktas skaidras naudas operācijas. Tā kā pieteicēja ar */amats/* ir noslēgusi vairākus aizdevuma līgumus, tad nav pamata uzskatīt, ka ir noticis viens darījums, līdz ar to norādītajā tiesību normā paredzētais aizliegums veikt darījumus skaidrā naudā, kas pārsniedz 10 000 latu, uz pieteicēju nav attiecināms.

[2.3] Secinājumu, ka vairākus, atsevišķus aizdevuma līgumus nevar uzskatīt par vienu darījumu, apliecina arī Civillikuma 1511. un 1533.pants. Pieteicēja un *Ģ.U.* pirms katra aizdevuma līguma noslēgšanas vienojās par katra aizdevuma līguma būtiskajām sastāvdaļām (aizdevuma summu), izvērtējot pieteicējas vajadzības konkrētā laika posmā, kā arī *Ģ.U.*

finansiālos resursus. Līdz ar to atsevišķi aizdevuma līgumi nekādā gadījumā nav atzīstami par vienu darījumu.

[2.4.] Valsts ieņēmumu dienests, pieņemot pārsūdzēto lēmumu, ir bijis neobjektīvs un nav ņēmis vērā lietas faktiskos apstākļus, kā arī nepieciešamās tiesību normas, tamdēļ pārsūdzētais lēmums ir atceļams.

[3] Valsts ieņēmumu dienests tiesai iesniegtajos paskaidrojumos pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu, jo no likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.panta pirmās daļas nepārprotami izriet, ka nav atļauts veikt skaidrā naudā darījumus, kuru summa pārsniedz 10 000 latu, neatkarīgi no tā, vai darījums notiek vienā vai vairākās operācijās. Likumdevējs, papildinot noradītā likuma 30.panta pirmo daļu ar otro teikumu, ir vēlējies precizēt normas attiecībā uz skaidras naudas lietošanas ierobežojumu neievērošanu, nosakot skaidras naudas lietošanas ierobežojuma apmēru. Tā kā pieteicēja šo apmēru nav ievērojusi, tā pamatoti ir saukta pie administratīvās atbildības saskaņā ar LAPK 159.^{7} panta trešo daļu.

[4] Pieteicēja uz tiesas sēdi nav ieradusies. Par tiesas sēdi pieteicējai paziņots likumā noteiktajā kārtībā, 2011.gada 9.decembrī nosūtot pavēsti uz pieteicējas juridisko adresi *(lietas 115.lapa)*. No pieteicējas ziņas par neierašanās iemesliem nav saņemtas. Līdz ar to tiesa atzina pieteicējas neierašanos par neattaisnotu, bet vienlaikus nolēma skatīt lietu bez pieteicējas klātbūtnes.

Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvis tiesas sēdē pieteicējas prasījumu neatzina, minot pārsūdzētajā lēmumā un rakstveida paskaidrojumā norādītos argumentus. Papildus paskaidroja, ka Valsts ieņēmumu dienests nav liedzis pieteicējai veikt darījumus ar pieteicējas */amats/*, taču darījumus šādā apmērā likums neatļauj veikt skaidrā naudā. Tāpēc pieteicējai, veicot darījumus, kuru apmērs pārsniedz 10 000 latu, bija jāveic bezskaidras naudas pārskaitījumi ar bankas starpniecību. Minētais pamatojams ar mērķi izslēgt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas iespējas.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, novērtējusi lietas materiālus un lietā esošos pierādījumus, kā arī noklausījusies Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvja paskaidrojumus, atzīst, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[6] Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.panta pirmās daļas otrais teikums, ar kuru pamatots pārsūdzētais lēmums, noteic, ka nodokļu maksātājiem, izņemot fiziskās personas, kuras nav individuālie komersanti, nav atļauts veikt skaidrā naudā darījumus, kuru summa pārsniedz 10 000 latu (neatkarīgi no tā, vai darījums notiek vienā operācijā vai vairākās operācijās).

[7] Administratīvā atbildība par darījumu veikšanu skaidrā naudā, ja darījuma summa pārsniedz 10 000 latu, izņemot kuģu un gaisakuģu aģentēšanas komercsabiedrību darījumu un starptautisko autopārvadājumu un kravas ekspedīcijas darījumu, paredzēta LAPK 159.^{7} panta trešajā daļā, atbilstoši kurai fiziskajām un juridiskajām personām par norādīto pārkāpumu uzliek naudas sodu 15 procentu apmērā no darījuma summas.

[8] Ņemot vērā norādītās tiesību normas, lai noskaidrotu, vai pieteicēja pamatoti saukta pie administratīvās atbildības, nepieciešams pārbaudīt, vai pieteicēja ir veikusi darījumus skaidrā naudā, kuru apmērs pārsniedz 10 000 latu.

[9] Saskaņā ar lietā esošajiem materiāliem pieteicēja ar *Ģ.U.*, kas ir pieteicējas */amats/*, noslēdza sešus aizdevuma līgumus – 2008.gada 8.aprīlī, 2009.gada 20.janvārī,

2009.gada 23.februārī, 2009.gada 30.martā, 2009.gada 6.maijā un 2010.gada 5.janvārī *(lietas 72.-77.lapa)*. Atbilstoši šiem līgumiem *Ģ.U.* kā aizdevējs apņēmās aizdot, bet pieteicēja kā aizņēmēja apņēmās aizņemties naudas līdzekļus attiecīgi 50 000 latu, 9800 latu, 6000 latu, 5000 latu, 9250 latu un 2400 latu apmērā.

[10] Pamatojoties uz norādītajiem aizdevuma līgumiem, pieteicēja izrakstīja vairākus kases izdevumu orderus:

[10.1] 2009.gada 30.septembtī kases izdevumu orderi Nr.89 *(lietas 63.lapa)* par 7500 latu izmaksu *Ģ.U.*, kā pamatojumu norādot – „atgriezts aizdevums saskaņā ar aizdevuma līgumu no 20.01.09.";

[10.2] 2009.gada 30.oktobrī kases izdevumu orderi Nr.98 *(lietas 64.lapa)* par 7500 latu izmaksu *Ģ.U.*, kā pamatojumu norādot – „atgriezts aizdevums saskaņā ar aizdevuma līgumu no 20.01.09. - 2300.00 LVL, no 08.04.08. - 5200.00 LVL";

[10.3] 2009.gada 30.novembrī kases izdevumu orderi Nr.109 *(lietas 65.lapa)* par 7500 latu izmaksu *Ģ.U.*, kā pamatojumu norādot – „atgriezts aizdevums saskaņā ar aizdevuma līgumu no 23.02.09. – 6000.00 LVL, no 30.03.09. – 1500.00 LVL";

[10.4] 2009.gada 30.decembrī kases izdevumu orderi Nr.122 *(lietas 66.lapa)* par 7769,66 latu izmaksu *Ģ.U.*, kā pamatojumu norādot – „atgriezts aizdevums saskaņā ar aizdevuma līgumu no 08.04.08. – 46.66 LVL, no 30.03.09. – 3500.00 LVL, no 06.05.09. – 4250.00 LVL";

[10.5] 2011.gada 31.jūlijā kases izdevumu orderi Nr.179 *(lietas 68.lapa)* par 7400 latu izmaksu *Ģ.U.*, kā pamatojumu norādot – „aizdevuma daļēja atdošana. Līguma no 06.05.09. – 5000.00 LVL, no 05.01.10. – 2400.00 LVL".

Tātad atbilstoši kases izdevumu orderiem kopējā naudas līdzekļu summa, ko pieteicēja izmaksāja *Ģ.U.* ir 37 669,66 lati.

[11] Kases izdevumu orderis ir grāmatvedības dokuments, kas pamato skaidras naudas izsniegšanu no uzņēmuma kases, respektīvi, ar kases izdevumu orderiem starp uzņēmumu un personu, kas saņem no uzņēmuma kases naudas līdzekļus, tiek noformēti darījumi, kas tiek veikti skaidrā naudā. Līdz ar to, pamatojoties uz lietā esošajiem kases izdevumu orderiem, kuros norādīto ziņu patiesumu ar parakstiem ir apliecinājusi gan pieteicēja, gan *Ģ.U.*, tiesa atzīst, ka darījumi starp pieteicēju un *Ģ.U.* tika veikti skaidrā naudā. To apliecina arī lietā esošās izdrukas no pieteicējas grāmatvedības konta 2611 „Kase-LVL", kurā ir iegrāmatoti visi iepriekš norādītie kases izdevumu orderi *(sk. attiecīgi lietas 41.-43.lapu un 48.lapu)*.

Tā kā pieteicējas un *Ģ.U.* savstarpējo skaidrā naudā veikto darījumu kopsumma ir 37 669,66 lati, tiesa atzīst par pamatotu Valsts ieņēmumu dienesta apgalvojumu, ka pieteicēja ir pārkāpusi likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.panta pirmās daļas otro teikumu, jo norādītā skaidrā naudā veikto darījumu summa pārsniedz 10 000 latus, kas atbilstoši piemērotajai tiesību normai nav atļauts.

[12] Pieteicēja šādam apgalvojumam nepiekrīt, pieteikumā norādot, ka starp pieteicēju un *Ģ.U.* nav veikts viens darījums, bet gan vairāki darījumi, tādējādi pieteicējai nav saistošs likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.panta pirmās daļas otrajā teikumā paredzētais aizliegums, kurš attiecas uz vienu, nevis vairākiem darījumiem. Tiesa šādu pieteicējas viedokli uzskata par nepamatotu.

Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 11.punkts noteic, ka darījums ir darbība tiesisko attiecību nodibināšanai, grozīšanai, turpināšanai vai izbeigšanai. Pieteicēja ar *Ģ.U.* veikusi aizdevuma darījumus, noslēdzot sešus aizdevuma līgumus. Saskaņā ar

Civillikuma 1934.pantu aizdevuma līgums ir zināma daudzuma atvietojamu lietu nodošana īpašumā ar pienākumu atdot saņemto tādā pašā daudzumā un tādas pašas šķiras un labuma lietā.

Izvērtējot lietā esošos aizdevuma līgumus, tiesa konstatē, ka tie noslēgti starp vienām un tā pašām pusēm – starp pieteicēju un *Ģ.U.* Visos aizdevuma līgumos norādīts viens līguma priekšmets, proti, naudas līdzekļu bezprocentu aizdevums. Tāpat visos līgumos norādīts viens un tas pats naudas līdzekļu izlietošanas mērķis – uzņēmējdarbības veikšanai. Arī visi citi līgumu noteikumi ir vienādi, atšķiras tikai aizdevuma summa. Pastāvot šādiem apstākļiem, tiesa secina, ka visi starp pieteicēju un *Ģ.U.* noslēgtie aizdevuma darījumi ir vienādi, ar vienu kopīgu mērķi – pieteicējas saimnieciskās darbības nodrošināšana. Tādējādi tiesa nepiekrīt pieteicējas norādei, ka starp pieteicēju un *Ģ.U.* noslēgtie aizdevuma līgumi apliecina vairāku, nevis viena darījuma esību. Tiesas ieskatā darījumu vērtēšana likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.panta pirmās daļas ietvaros pēc noslēgto līgumu skaita ir formāla un nesasniedz norādītās tiesību normas mērķi, jo primāri ir vērtējama darījumu būtība. Minēto apliecina likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.panta pirmās daļas otrajā teikumā norādītais, ka nodokļu maksātājiem darījumus, kuru summa pārsniedz 10 000 latus, skaidrā naudā nav atļauts veikt neatkarīgi no tā, vai darījums notiek vienā vai vairākās operācijās. Tādējādi *ex lege* izriet, ka šāds aizliegums attiecas arī uz darījumiem, kur samaksa netiek veikta vienlaicīgi, bet gan vairākos maksājumos.

Tiesa piekrīt Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvja tiesas sēdē norādītajam, ka minētais pamatojams ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.panta pirmās daļas mērķi, proti, novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Tiesas ieskatā, piekrītot pieteicējas viedoklim, ka viena veida darījumi vērtējami pēc to skaita, nevis pēc būtības, tiktu pieļauta iespēja mākslīgi „saskaldīt" darījuma summu un tādējādi legalizēt noziedzīgi iegūtos līdzekļus, radot apdraudējumu valsts un sabiedrības interesēm, kas tiesiskā valstī nav pieļaujams.

Ņemot vērā norādītos apsvērumus, tiesa nepiekrīt pieteicējas viedoklim, ka par vairāku starp pieteicēju un *Ģ.U.* noslēgto darījumu esību liecina tas, ka par katra aizdevuma līguma būtiskajām sastāvdaļām līgumslēdzējpuses vienojās atsevišķi, izvērtējot pieteicējas vajadzības konkrētā laika posmā un *Ģ.U.* finansiālos resursus. Tas apstāklis, ka līgumslēdzējpuses pirms līguma noslēgšanas vienojās par aizdodamās naudas apmēru, nenozīmē, ka pieteicēja ar *Ģ.U.* ir nodibinājusi jaunas, iepriekš nebijušas tiesiskas attiecības, kuras būtu vērtējamas ārpus pārējo aizdevuma līgumu ietvariem.

Pamatojoties uz minēto, tiesa noraida kā nepamatotu pieteicējas apgalvojumu, ka katrs starp pieteicēju un *Ģ.U.* noslēgtais aizdevuma līgums likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.panta pirmās daļas tvērumā vērtējams kā atsevišķs darījumus, uz kuru nav attiecināms šajā tiesību normā paredzētais aizliegums.

[13] Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 30.panta otrā daļa noteic, ka šā panta pirmajā daļā minētais skaidras naudas lietošanas ierobežojums neattiecas vienīgi uz kuģu aģentēšanas un gaisakuģu aģentēšanas komercsabiedrībām, kā arī starptautisko autopārvadājumu un kravas ekspedīcijas komercsabiedrību veiktajiem starptautiskajiem autopārvadājumiem un kravas ekspedīcijas darījumiem(..). Minētais ierobežojums sasaucas arī ar LAPK 159.^{7} panta trešās daļas aizliegumu, kas uz pieteicēju nav attiecināms.

Ievērojot minēto, kā arī ņemot vērā, ka pieteicēja skaidrā naudā ir veikusi darījumus, kas pārsniedz 10 000 latu, tiesa atzīst, ka pieteicēja ir izdarījusi LAPK 159.^{7} panta trešajā daļā paredzēto administratīvo pārkāpumu un ir saucama pie administratīvās atbildības.

LAPK 159.^{7} panta trešās daļas sankcija noteic konstantu sodu, proti, 15 procentu apmērā no darījuma summas. Tātad likumdevējs tiesību normas piemērotājam nav paredzējis

iespēju vērtēt atbildību mīkstinošus vai pastiprinošus apstākļus attiecībā uz soda apmēru. Ja LAPK noteic konstantu soda veidu un apmēru, iestādei, konstatējot administratīvo pārkāpumu, vairs nepastāv rīcības brīvība jautājumā par soda piemērošanu un piemērojamā soda apmēru. Respektīvi, soda apmēru neietekmē ne pārkāpuma raksturs, ne citi pārkāpēja vainu un atbildību raksturojošie apstākļi, kas noteikti LAPK 32.panta otrajā daļā.

Tā kā pieteicēja darījumus skaidrā naudā veikusi 37 696,66 latu apmērā, tad Valsts ieņēmumu dienests pamatoti aprēķinājis soda naudu 5654,05 latus, kas ir 15 procenti no darījumu vērtības. Līdz ar to pārsūdzētais lēmums ir pamatots un atstājams negrozīts, savukārt pieteikums ir nepamatots un tamdēļ noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.-291.pantu, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 286.panta pirmās daļas 1.punktu, tiesa

nosprieda:

noraidīt pilnībā SIA „SOFABAR" (reģistrācijas Nr.40103163683) pieteikumu;

atstāt negrozītu Valsts ieņēmumu dienesta 2010.gada 27.decembra lēmumu Nr.22.5/69304 (administratīvā pārkāpuma protokols Nr.NK002012).

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese (paraksts) D.Makarova

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnese_____ D.Makarova
Rīgā 2012.gada 3.februārī